

Національна академія наук України
Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника
Науково-дослідний центр періодики

ЗБІРНИК ПРАЦЬ
НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО
ЦЕНТРУ ПЕРІОДИКИ

Випуск 13

Львів – 2005

Алла Атаманенко
**«БЮЛЕТЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО
ТОВАРИСТВА» ЯК ДЖЕРЕЛО ДО ЙОГО ІСТОРІЇ**

This publication is devoted to a little-known periodical, which was published in USA. The bulletin is proved to be an important source for the studies on Ukrainian Historical Society.

Бюлетені наукових інституцій діаспори, що виходили з відповідною періодичністю, виконують функцію періодика, в якому пода-

ється інформація про найважливіші події в діяльності конкретної установи та загальному науковому житті. Більша частина таких бюлетенів для сучасного дослідника в Україні переважно невідомі, бо видавалися малими тиражами, часто — на правах рукопису мімеографічним (циклостилевим) способом, і через це вони практично відсутні в українських бібліотеках й архівах. До таких видань належать «Бюлетень Української Вільної Академії Наук» [1] та «Літопис Української Вільної Академії Наук» [2] («Бюлетень УВАН» видавався в Німеччині в 1946—1947 рр., пізніше — в США; «Літопис УВАН» — в 1947—1948 рр. у Німеччині, пізніше — в Канаді [3]). «Новини з Академії» — видання УВАН у США, «Бюлетень НТШ в Америці», «Бюлетень Українського Генеалогічного і Геральдичного Товариства» (США) та ін.

Саме до таких маловивчених і практично не доступних українським дослідникам періодичних видань належить «Бюлетень Українського Історичного Товариства» (засноване 1965 р. з ініціативи Любомира-Романа Винара у США). Сьогодні, на жаль, з об'єктивних причин ще не існує повної джерельної історії УІТ. Про Товариство написано лизку статей переважно ювілейного характеру, його діяльність висвітлювалася насамперед членами УІТ на сторінках органу Товариства — журналу «Український історик». 2000 р. у Чернівецькому національному університеті видано книгу Л. Винара «Українське Історичне Товариство (1965—2000): Статті і матеріали» [4], в якій було передруковано частину праць його засновника. 2003 р. в Національному університеті «Острозька академія» видано збірку редакційних статей із журналу «Український історик», до якої було включено й статті про УІТ [5].

«Бюлетень Українського Історичного Товариства» (далі — «Бюлетень УІТ») видавався з січня 1967 по «друге чвертьріччя» 1972 р. за редакцією Романа-Оріона Климкевича на правах рукопису (мімеографічним способом). За цей період вийшло 34 числа, деякі з них мали додатки (ч. 8 та 10).

Редактор видання — Р. Климкевич [6] — відомий український геральдик, дійсний член НТШ в Америці, Українського Історичного Товариства (член-засновник Товариства і редактор «Бюлетеня УІТ») та Українського Генеалогічного і Геральдичного Товариства (УГГТ), член-кореспондент УВАН у США, науковий співробітник Інституту дослідів Волині (Канада), член Міжнародної Геральдичної

Академії в Парижі, Американської Академії політичних і соціологічних наук та інших міжнародних геральдичних товариств.

«Бюлетень УІТ» виконував інформаційну функцію: за його допомогою членам Товариства повідомлялося про заплановані найважливіші події, підбивалися підсумки зробленого, подавалася інформація про фінансовий стан УІТ та надходження пожертв, проведення наукових конференцій та конкурсів тощо. Важливі питання наукового розвитку та ролі й завдань у ньому Товариства порушувалися в редакційних статтях, авторами яких переважно були науковий секретар УІТ та редактор журналу «Український історик» Л. Винар і редактор видання Р. Климкевич. У жодному із здійснених на сьогодні досліджень діяльності УІТ не названо всіх його активних членів — переважно мова йде лише про членів-засновників — Олександра Оглоблина, Любомира Винара, Наталію Полонську-Василенко, Романа Климкевича, о. Іриней Назарка, Василя Дубровського, Олександра Домбровського, Ігоря Каменецького, Володимира Кисілевського, Ярослава Пастернака, Миколи Чубатого та ін. «Бюлетень УІТ» поруч з існуючими в архіві УІТ списками уможливило відтворення складу активного членства Товариства. Крім того, у виданні міститься багато загальної інформації про українське наукове життя на Заході, діяльність окремих істориків, що перетворює видання на важливе історичне та історіографічне джерело. Однак у жодному із існуючих досліджень про УІТ це видання не використовувалося, хоча дає можливість відтворити певні епізоди історії Товариства 1967—1972 рр., основні принципи його діяльності, що простежуються за офіційними повідомленнями та опублікованими організаційними документами. Отже, мета нашого дослідження — дати загальну характеристику цього видання та огляд його змісту.

«Бюлетень УІТ» не мав усталеної структури, хоча певні рубрики повторювалися досить часто. Водночас можна стверджувати, що під варіативними назвами постійними стали рубрики про діяльність членів УІТ та УГГТ, журнал УІТ «Український історик» (далі — «УІ»), про нових членів, ювілеї, некрологи, видання тощо. У вступній статті «Від Управи Українського Історичного Товариства» першого числа «Бюлетеня УІТ» пояснювалося мету видання: «Ми приступили до видавання Бюлетеня нашого Товариства, призначеного для внутрішнього вжитку, як також для загальної інформації про діяльність УІТ та індивідуальну працю наших членів...

Наш Бюлетень сповнить ролію листка зв'язку між поодинокими членами УІТ, як теж збереже для майбутнього історика важливі дані про розвиток діяльності Товариства» [7].

Отже, у «Бюлетені» традиційно містилася інформація про склад Товариства. Зокрема, вже у першому числі видання подаються відомості, що Товариство нараховує 118 членів (поступово ця кількість зростає до 158 осіб), які проживали в Австралії, Великобританії, Аргентині, Бельгії, США, Італії, Канаді, Німеччині, Франції. Серед членів — прізвища як відомих сьогодні в Україні вчених, авторів спогадів тощо, так і тих, чий імена та праці з різних причин ще не повернулися або лише почали повернення на батьківщину. Серед перших — Олександр Оглоблин, Наталія Полонська-Василенко, Любомир Винар, Євген Онацький, Омелян Пріцак, Теодор Мацьків, Володимир Міяковський, серед інших — Леонід Бачинський. Лев Биковський, Ілля Витанович, Дам'ян Горняткевич, Михайло Ждан, Ігор та Юліян Каменецькі, Роман Климкевич, Любомир Коваль, Петро Стерчо, Іван Світ, Лев Шанковський, Михайло Марунчак, Володимир Мацьків, Михайло Пап, Юрій Тис-Крохмалюк та ін.

В умовах відсутності докладних біобібліографічних досліджень про багатьох українських істориків на Заході «Бюлетень УІТ» є цінним історіографічним джерелом, бо його рубрика «З діяльності наших членів» містила стислий звіт про наукову працю та перелік їхніх публікацій у різних українських і неукраїнських виданнях. Цю інформацію члени Товариства особисто надсилали до редакції майже щомісяця. Узагальнення цих даних уможливило доповнення та уточнення існуючих біографій та бібліографій. Перевірити достовірність інформації можливо за згаданими публікаціями та при співставленні з іншими джерелами. Рубрика про втрати Товариства дозволяє уточнити при потребі дати смерті вчених.

Час від часу у виданні з'являлася рубрика «Успіх наших членів», під якою вміщувалися привітання членам з нагоди обрання на ту чи іншу посаду в українських та неукраїнських наукових інституціях, виданнях, нагородження та відзначення тощо. Так, В. Кисілевського колеги вітали з обранням почесним членом Канадської Асоціації Славістів [8], о. В. Кушніра — з обранням Президентом Секретаріату Світового Конгресу Вільних Українців (СКВУ) [9], О. Пріцака — за створення кафедри українських студій при Гарвардському університеті [10], А. Жуковського — з обранням гене-

ральним секретарем ІІТШ в Європі [11] та ін. Використання інформації цієї рубрики також сприяє уточненню біографічних даних відомих українських науковців.

Важливе значення для розуміння принципів діяльності УІТ має публікація його організаційних документів та програмних статей. У 3-му числі за 1967 р. було надруковано для обговорення проект Статуту УІТ, до якого просили надсилати зауваги і пропозиції. Згідно з першим розділом статуту затверджувалася назва Товариства, тереном діяльності проголошувалися США та інші країни проживання членів, мовами публікації досліджень — українська, англійська та ін. Також пропонувалися до обговорення завдання УІТ, які передбачали:

а. Об'єднувати істориків, дослідників допоміжних історичних наук, а також активних прихильників історичної науки.

б. Сприяти дослідам над історією України і Східної Європи, а теж історією української громади в США.

в. Сприяти виявленню, ресеструванню і вивченню джерельних матеріалів до історії України і Східної Європи в закордонних архівах і бібліотеках.

г. Проводити видавничу діяльність, в міру можливості видавати періодичні видання і монографічні праці, як теж допомагати у виданні праць з історії України і Східної Європи.

г. Співпрацювати з іншими науковими установами у вільному світі» [12].

У другому розділі статуту визначалися категорії членів — почесні, звичайні та члени-прихильники (згодом ці категорії дещо змінювалися). Почесні члени мали обиратися Управою Товариства за особливі заслуги перед наукою і УІТ. Звичайних членів мала затверджувати Президія Управи на основі їхньої наукової праці (ними могли бути представники різних національностей, якщо працювали над історією України та Східної Європи). Членів-прихильників затверджувала Президія Управи на основі їхньої наукової праці або активного зацікавлення історичною наукою та сприяння діяльності Товариства. Наявність останньої категорії членства в умовах діаспорного життя була важливою, бо уможливлювало участь у діяльності УІТ т. зв. любителів історії, які не мали фахової освіти, але цікавилися історією України, що розширювало базу діяльності Товариства. Їхні членські внески та пожертви поруч із внесками звичайних

членів (яких, зрозуміло, було чисельно менше) давали можливість видання журналу «Український історик» та інших публікацій.

Передбачався Статутом і обов'язковий членський внесок (вкладка), від сплати якого звільнялися лише емерити (пенсіонери) за власним бажанням з оплатою передплати журналу «Український історик», яка була менша за внесок. Одночасно річна вкладка також включала передплату періодика.

Статутом визначалися керівні органи УІТ — Управа, загальні збори та Контрольна комісія. Припинити існування Товариства могли Надзвичайні збори, 75 % учасників яких проголосувало б за це. В такому випадку майно Товариства переходило б на мету, визначену Надзвичайними зборами.

У статті Л. Винара «На порозі нового року» (1968. — Ч. 1) було підбито підсумки двох років існування УІТ. Тут зазначалося, що наприкінці 1967 р. Товариство нараховувало 130 членів. Упродовж цього часу воно провадило активну видавничу діяльність: було видано 14 чисел «УІ», а також п'ять випусків серії «Історичні студії», один випуск серії «Історичні монографії», окреме видання, присвячене М. Грушевському. Крім того, Товариство виступило ініціатором відзначення 100-річчя від дня народження М. Грушевського, тісно співпрацювало з іншими науковими інституціями і стало організацією-засновником Української Наукової Ради в Вільному Світі, до якої увійшли провідні українські наукові інституції США, Канади, Європи.

Підсумкове значення мала і стаття «Чотири роки «Українського історика», в якій подавалися відомості до історії журналу та ставилися завдання на майбутнє [13]. Так, важливим для реконструкції подій є твердження, що 1-ше число «УІ» вийшло на початку січня 1964 р., датоване роком 1963, а з 4-го числа за 1964 р. журнал видавався як орган Українського Історичного Товариства. Відзначаючи складні умови праці дослідників, автор статті, Л. Винар, закликав докласти всіх зусиль для гідної репрезентації української історичної науки у світі.

Програмне значення для журналу «Український історик», а отже — і для УІТ, мала редакційна стаття без підпису «Наші невідкладні завдання», автором якої був Л. Винар. У ній розглядалися питання, пов'язані переважно з розвитком часопису, зокрема потребою залучення до співпраці неукраїнських дослідників і друку ста-

тей різними мовами. Це питання пізніше порушувалося на сторінках видання [14]. Його неоднозначність викликала різні, в тому числі й негативні, думки у членів УІТ, які подавалися в листах та на шпальтах газет. «Український історик» був єдиним україномовним фаховим історичним виданням у діаспорі, україномовність якого, можливо, сприяла збереженню україномовності «Українського історичного журналу» [15]. Однак в 1969 р. пропозиції щодо «різномовності» викликали низку заперечень. Зокрема, Василь Чапленко писав у газеті «Новий шлях» про можливі наслідки пропозиції редактора журналу: «Він (Л. Винар. — А. А.) не подумав про те, що скажуть про це ті борці за визволення українського народу, яким інколи доводиться козиряти й тим, що робить еміграція, щоб спонукати Москву на деякі уступки» [16]. Аргументи Л. Винара про залучення авторів-неукраїнців для популяризації української тематики серед неукраїнського суспільства В. Чапленко заперечував тим, що вони не будуть співпрацювати з журналом безгонорарно, а молодше покоління українських дослідників при стимулюванні англomовності перестане писати рідною мовою і швидше розчиниться в неукраїнському науковому світі [17]. Дискусія продовжилася [18], що свідчить про важливість поставленого питання, пов'язаного з багатьма проблемами.

У статті про невідкладні завдання Товариства пропонувалося розширити тематику публікацій журналу, що передбачало б публікацію досліджень з історії культури, суспільних рухів XIX—XX ст. та історії української еміграції, а також містити важливі матеріали з історії сусідніх з Україною країн, філософії або теорії історичних наук. Окрім журналу, передбачалося продовження започаткованих книжкових серій «Історичні монографії» та «Мемуаристика».

Засади діяльності УІТ та пошуки на цьому шляху розкриває і запропонована для обговорення членів стаття Л. Винара про плани Товариства [19]. Він зупинився на трьох основних аспектах: видавничій, науково-організаційній діяльності та фінансово-господарських справах. До провідних складових видавничої діяльності вчений відносив випуск журналу «Український історик», серійних видань УІТ і «Бюлетеня УІТ». Він наголосив на важливих концептуальних змінах у виданні журналу, пов'язаних із друком у ньому різномовних матеріалів, що відповідало видавничим засадам світових видань, а для «УІ» відкривало можливість співпраці з наймолодшим (часто англо-

мовним) поколінням українських істориків та дослідників проблем історії України й Східної Європи неукраїнського походження.

Згадувалося тут і про задум підготовки та видання української історичної енциклопедії (яку так і не вдалося видати в еміграційних умовах). У статті йшлося також про потребу видання історичної бібліографії — «цього основного ключа до історичних досліджень» — ретроспективної, поточної («біжучої») та персональної як окремими випусками, так і публікацією у журналі «Український історик». Важливість друку бібліографічних матеріалів пояснювалася появою низки т. зв. «забутих» чи «замовчуваних» учених, зокрема представників львівської та київської шкіл М. Грушевського, якими не цікавилися зі зрозумілих причин дослідники в Україні й мало що могли зробити науковці в умовах відсутності архівних матеріалів у діаспорі. Усвідомлення можливості подібного забуття істориків діаспори наптовхнуло Л. Винара на думку видавати біобібліографічні матеріали про окремих вчених. Ця пропозиція з часом реалізовувалася як на сторінках журналу «Український історик», так і в окремій книжковій серії УІТ «Українські вчені». Постійно в часописі друкувалася і поточна бібліографія — як окремими розділами, так і під рубрикою «Одержані видання».

При розгляді науково-організаційної праці УІТ Л. Винар зупинився на її двох важливих аспектах: на необхідності організації та проведення наукових «історичних» конференцій, в яких брали б участь члени Товариства та представники інших установ, а також на завданнях архіву УІТ, в якому зберігалися здебільшого видання та біобібліографічні матеріали членів, а також доступні поза Україною праці й архівні матеріали М. Грушевського та І. Крип'якевича. Окремі повідомлення про архів з'явилися у попередніх числах «Бюлетеня УІТ» — у першому повідомлялося про те, що в ньому зберігаються біобібліографічні матеріали та деякі друковані праці членів, а окрему секцію становлять праці М. Грушевського та публікації, присвячені його творчості [20]. Після смерті І. Крип'якевича при архіві було засновано секцію матеріалів історика — його праці, дослідження про нього, листування, спогади сучасників, світлина тощо [21]. У грудні 1968 р. було вміщено подяку Л. Биковському за надіслані матеріали до секції М. Грушевського, О. Пірцаку висловлювали вдячність за надіслані матеріали до бібліографії І. Крип'якевича [22], а також пропонувалося створити секцію матеріалів Дмитра Дорошенка [23].

Важливою складовою програмної статті про плани УІГ був розділ про фінансово-господарські справи. Перш за все потрібно наголосити, що створенню фінансової бази керівництво Товариства приділяло велику увагу від початку його діяльності. Оскільки українські наукові установи та організації практично не отримували державного фінансування, тому для видання журналу та книг, організацію конференцій тощо було використано принцип збирання грошей, яким послуговується більшість українських наукових установ і організацій на Заході, — на створення т. зв. «залізного фонду», на банківські відсотки з якого можна було б провадити працю. Для УІГ такий фонд складався переважно з членських внесків, передплати за журнал, розпродажу видань, пожертв окремих осіб. У багатьох числах «Бюлетеня УІГ» закликалися прислудувати нових меценатів та жертводавців і постійно подавалося списки жертводавців, в яких знадувалися всі, навіть найменші суми. Саме необхідність створення достатньої для видавничої діяльності фінансової бази обговорювалася автором статті, в якій зазначалося, що в 1969 р. потрібно зібрати 15 тис. доларів шляхом прислудування нових меценатів, жертводавців, передплатників журналу. Відзначимо, що в усіх програмних статтях, написаних Л. Винаром чи Р. Климкевичем, наголошувалося на справах фінансування Товариства. Неодноразово власні гроші на видання журналу «Український історик» подавав Л. Винар, на видання «Бюлетеня УІГ» — Р. Климкевич (фактично повністю фінансував друк і розсилання), Л. Винар, Л. Биковський та ін. жертвували кошти, отримані за продаж накладів власних книг, на розбудову фінансової бази УІГ.

У статті редактора «Бюлетеня УІГ» Р. Климкевича «З новим роком» [24] підводилися підсумки та визначалися плани на майбутнє. Автор, оцінюючи можливості та зобов'язання українських істориків в діаспорі, зазначав, що «серед еміграційних обставин наша праця подеколи й подекуди нелегка, але все-таки можлива і конечна. Нєю лише зможемо виправдати наше життя на чужині». Серед завдань УІГ Р. Климкевич назвав присвячення уваги науковим проблемам, які з огляду на різні причини не досліджувалися, зміцнення наукової співпраці у середовищі УІГ. Для цього, на його думку, були потрібні взірцеве виконання членських обов'язків — співдіяльність при реалізації наукових проєктів УІГ, поповнення архіву та взаємна допомога у наукових розшуках, подання наукових

пропозицій, звіти про власну працю, вчасна сплата членських внесків. Членів УІГ закликалися до прислудування нових наукових сил, насамперед — молодих істориків, що забезпечувало б тяглість наукових традицій, класичну зміну поколінь. І на завершення автор наголошував на потребі створення міцної фінансової бази, «щоб наше Товариство могло стояти на нехитких матеріальних основах. Віримо, що настане час, коли українським історикам не треба буде журитися такими справами, але поки що знаходимося серед обставин, які вимагають від нас не лише наукових, але теж грошових вкладів і причинків» [25].

Підсумки п'ятирічної праці Товариства та плани на майбутнє аналізувалися в статті «П'ятиліття УІГ» Р. Климкевича [26]. Серед планів Товариства наголошувалося на потребі видання історичної бібліографії, продовжувати серійні видання та журнал «Український історик», розпочати публікацію архівних матеріалів і перевидання деяких праць. У цьому ж числі «Бюлетеня УІГ» в статті Л. Винара пропонувався для обговорення розгорнутий план видання «Української історичної бібліографії» з відповідним коментарем [27]. Аналіз цього документа свідчить про глибоке фахове опрацювання проєкту (потрібно зазначити, що його автор в американському науковому світі був відомий не лише як історик, а як професійний бібліограф та бібліолог). Враховуючи, що планом передбачалося бібліографічне опрацювання публікацій з української історії різними мовами, включно з журнальними статтями, на Заході та в СРСР, можна лише пошкодувати, що через різні причини зусиллями УІГ його так і не вдалося реалізувати в повному обсязі — у вигляді щорічних випусків. Повторення запрошення до участі в праці над підготовкою історичної бібліографії у наступному числі «Бюлетеня УІГ», на нашу думку, свідчить про невелику кількість бажаючих взяти участь у цьому проєкті.

Для визначення позиції УІГ в українському науковому житті та розуміння керівництвом Товариства завдань історичної науки на тогочасному етапі важливе значення має програмна стаття Л. Винара «Вимога часу» [28]. У ній акцентувалося на потребі кращої координації українознавчої діяльності українських наукових установ на Заході, зокрема в США, — Української Вільної Академії Наук, Наукового Товариства ім. Шевченка, УІГ, Українського Наукового Інституту Гарвардського університету. Автор уважав, що назріла

потреба обговорення загального плану українознавчих досліджень, для всіх наукових установ і закликав до проведення загальної конференції наукових установ і вчених для обговорення стану справ і накреслення планів на майбутнє. На його думку, наукова діяльність УВАН, НТШ, УІТ, створення Українознавчого центру при Гарвардському університеті, впровадження викладання української мови, історії, літератури в університетах Америки, як це планує Американська Асоціація Підтримки Славістичних Студій (AAASS), розбудова українознавчих бібліотечних фондів — усе це має важливе значення для дальшого розвитку українознавства. Той факт, що в американських університетах тоді працювало близько 200 українських викладачів, а в бібліотеках — майже 200 українських бібліотекарів і низка науковців займала важливі посади в американських наукових інституціях, свідчив про якість українського наукового життя. У статті наголошується на потребі написання ґрунтовних узагальнюючих (колективних чи індивідуальних) англomовних праць з української історії для американських університетів, англomовних досліджень про окремі періоди української історії, створення української історичної бібліографії, історичного словника, а також закликалося більше друкувати українознавчих статей та монографій в американських наукових виданнях, що дозволило б змінити ситуацію з концепцією викладання історії Центральної та Східної Європи в американських університетах, яка викладалася за російською історичною схемою. Л. Винар також підкреслював вагу україномовних досліджень, для підготовки яких є «солідні історики», та потребу опрацювання історії українців у США, що опрацьовувалася на той час значно повільніше, ніж історія української імміграції в Канаді.

«Новорічні рефлексії» у статті «Праця поза нами і перед нами» подав один із членів Товариства Олександр Домбровський [29], проаналізувавши працю УІТ в 1971 р., зосередивши увагу на її позитивах і негативах. До перших він відніс зростання кількості членів, налагодження співпраці з Американською Славістичною та Американською Історичною Асоціаціями, участь в наукових зібраннях цих установ, а також — популяризацію історії України серед української громади, творення клітин УІТ у різних місцевостях США та Канади, видання журналу «Український історик» та поширення його тематики. Головним недоліком, на думку автора, була недостатність зусиль, спрямованих на створення фінансової бази УІТ.

У статті «Напередодні 10-ліття «Українського історика» її автор, Р. Климкевич, дав відповіді на три власних запитання: 1) чи є важливим для українського суспільства існування історичного журналу, 2) чи виправдало себе його десятилітнє існування, 3) чи потрібні якісь зміни [30]. Відповіді на перші два були позитивними та детальними. Відповідаючи на третє запитання, автор відзначив недостатність фінансової бази «УІ» та запропонував належно пошанувати його редактора Л. Винара т. зв. «Даром приязні» — пожертвою на видавничий фонд журналу: «Ми знаємо, що серед нашого членства є чимало не найбагатших і не наймолодших, недужих і безробітних, ми знаємо, що нам приходилося вже частіше просити в наших членів за добровільними грошовими датками, але в даному випадку справа не в висоті пожертви, лише в її значенні...» — писав Р. Климкевич [31].

Публікації «Бюлетеня УІТ» подають інформацію про плани діяльності Товариства. Співставлення їх з підсумковими статтями в часописі та з іншими джерелами дозволяє зробити висновки, наскільки протягом 1967—1972 рр. Товариству вдалося реалізувати проекти, накреслені в програмних публікаціях, якою була співпраця з українськими та неукраїнськими науковими установами та об'єднаннями вчених, якими були видавничі проекти та наскільки їх вдалося реалізувати. Вже в першому числі згадувалося про налагодження співпраці з Історичною секцією УВАН у США, Історичною секцією УВАН в Канаді, Історичною секцією УВАН в Європі, Історично-Філософічною секцією НТШ в Америці, Інститутом Східноєвропейських досліджень ім. В. Липинського (США), Українським Вільним Університетом (Німеччина), Українським Воєнно-Історичним інститутом (Канада), Українським Музеєм-Архівом (Клівленд, США), Українським Генеалогічним і Геральдичним Товариством (США) [32].

Одним із важливих напрямів діяльності УІТ було проведення наукових конференцій — як самостійних, так і в співпраці з іншими установами та організаціями. У виданні міститься досить детальна інформація про конференції.

УІТ стало ініціатором і активно відзначало 100-річчя від дня народження М. Грушевського, про що в 1967 р. у «Бюлетені УІТ» з'явилося кілька повідомлень. Зокрема, згадувалося про спільне відзначення УІТ, Осередком НТШ у Клівленді та Українською Аме-

риканською Асоціацією Університетських Професорів ювілею М. Грушевського 12 листопада 1966 р., під час якого прозвучала доповідь Л. Винара [33]. 18 грудня 1966 р. УІТ, Історичною секцією УВАН у США та Історично-Філософічною секцією ІТІШ в Америці було організовано наукову конференцію до 100-річчя від дня народження М. Грушевського, в якій взяли участь О. Оглоблин, О. Пріцак, Я. Пеленський та Л. Винар. Члени УІТ М. Чубатий, М. Андрусак, О. Домбровський та ін. брали участь і в конференції ІТІШ в Америці в лютому 1967 р. [34].

Члени Товариства стали активними учасниками Сьомої річної конференції істориків та суспільствознавців, присвяченої дослідженням української імміграції в США та історії американсько-українських взаємин, яка відбувалася заходами УВАН у США 24 та 25 травня 1969 р. в Нью-Йорку [35]. З членів УІТ найдіяльнішу участь у конференції взяли: О. Оглоблин, Л. Винар, М. Богачевська-Хом'як, Т. Гунчак, В. Галич, О. Пріцак. Члени Товариства були учасниками конвенції Американської Асоціації Підтримки Славістичних Студій (American Association for the Advancement of Slavic Studies (AAASS)). 1970 р. у Третій конвенції взяли участь О. Баран, К. Біда, Л. Винар, Ю. Гасцький, І. Каменецький, Т. Мацьків, М. Пап, М. Палій, Е. Петрівський, О. Пріцак, Я. Раковський, А. Турчин та Ю. Фединський. З доповідями виступили Б. Боцюрків, Б. Винар, С. Горак, І. Лисяк-Рудницький [36]. Степан Горак у межах конвенції організував конференцію, присвячену питанням вивчення неросійських народів СРСР, результатом якої стало створення комісії для дослідження цього процесу у США, яку він очолив, а до складу увійшов ще один член УІТ Ігор Каменецький.

Денверська конференція УІТ мала стати першою самостійною конференцією Товариства, на якій його члени мали б нагоду обговорити важливі питання. Саме тому цій події на сторінках «Бюлетеня УІТ» було присвячено багато місця. У числі № 3 за 1970 р. членів Товариства закликалися взяти в ній участь [37]. Пізніше про цю конференцію, що мала відбутися під час конвенції Славістичної Асоціації 25—27 березня 1971 р., повідомлялося детальніше. У виданні за перше чвертьріччя 1971 р. Л. Винар повідомляв, що конференція УІТ відбудеться 25 березня й буде присвячена стану українознавчих дослідів і студій в США та Канаді [38]. Стаття порушувала важливі проблеми тогочасного українського наукового життя, пов'язаного з реаліями існування в «чужому світі».

Для їх розуміння потрібно врахувати, що українці в США досить часто звинувачувалися в націоналізмі, у колаборації з фашистами, антисемітизмі. Історія України в американських університетах викладалася як складова історії Росії, за «традиційною» схемою історії Центральної та Східної Європи. Автор публікації закликав обговорити ці важливі питання й спробувати підняти роль українських університетських центрів для опрацювання університетських підручників та монографій з української історії, літератури тощо [39].

В 2-му числі «Бюлетеня УІТ» за 1971 р. Л. Винар підвів підсумки першої конференції УІТ [40]. Він відзначив, що підготовлена Денверським осередком УІТ виставка українознавчих книг викликала велику увагу учасників з'їзду Славістичної Асоціації. Під час конференції УІТ про українознавчі студії в Канаді повідомили Б. Боцюрків, Д. Струк, К. Біда надіслав докладний статистичний огляд предметів українознавства в канадських університетах. Стан українознавчих дисциплін в США охарактеризували Михайло Пап та С. Горак. Про українознавчі колекції в американських університетах доповідали Д. Штогрин, Андрій Турчин, С. Петрівський. В. Тучак розглянув українознавчі дослідження в політичних науках. Зроблені висновки показали, що курси з українознавства, переважно української мови та літератури, набагато більше були розвинуті в університетах Канади, ніж США. В той же час курси з української історії викладалися в недостатньому обсязі в обох країнах. Автором було наголошено на доцільності створення при якомусь з канадських університетів українознавчого дослідного центру, де було б можна видавати багатомовний українознавчий журнал та розгорнути видавничу діяльність.

Визначаючи плани праці УІТ на 70-ті рр., Л. Винар запропонував поглиблювати зв'язки з американськими науковими установами і повідомив, що поруч із співпрацею з AAASS УІТ намагається налагодити співпрацю з Американською Історичною Асоціацією (American Historical Association — АНА). Така співпраця означатиме вихід на форум американського наукового життя з обговоренням проблем історії України. Зокрема, в той час актуальною була б конференція з питань термінології східноєвропейської історії, проведення якої в межах Славістичної Асоціації чи Американського Історичного Товариства підняло б ці питання на міжнародний рівень.

риканською Асоціацією Університетських Професорів ювілею М. Грушевського 12 листопада 1966 р., під час якого прозвучала доповідь Л. Винара [33]. 18 грудня 1966 р. УІТ Історичною секцією УВАН у США та Історично-Філософічною секцією ІТШ в Америці було організовано наукову конференцію до 100-річчя від дня народження М. Грушевського, в якій взяли участь О. Оглоблин, О. Пріцак, Я. Пеленський та Л. Винар. Члени УІТ М. Чубатий, М. Андрусак, О. Домбровський та ін. брали участь і в конференції ІТШ в Америці в лютому 1967 р. [34].

Члени Товариства стали активними учасниками Сьомої річної конференції істориків та суспільствознавців, присвяченої дослідженням української імміграції в США та історії американсько-українських взаємин, яка відбувалася заходами УВАН у США 24 та 25 травня 1969 р. в Нью-Йорку [35]. З членів УІТ найдіяльнішу участь у конференції взяли: О. Оглоблин, Л. Винар, М. Богачевська-Хом'як, Т. Гунчак, В. Галич, О. Пріцак. Члени Товариства були учасниками конвенції Американської Асоціації Підтримки Славістичних Студій (American Association for the Advancement of Slavic Studies (AAASS)). 1970 р. у Третій конвенції взяли участь О. Баран, К. Біда, Л. Винар, Ю. Гаєцький, І. Каменецький, Т. Мацьків, М. Пап, М. Палій, Е. Петрівський, О. Пріцак, Я. Раковський, А. Турчин та Ю. Фединський. З доповідями виступили Б. Боцюрків, Б. Винар, С. Горак, І. Лисяк-Рудницький [36]. Степан Горак у межах конвенції організував конференцію, присвячену питанням вивчення неросійських народів СРСР, результатом якої стало створення комісії для дослідження цього процесу у США, яку він очолив, а до складу увійшов ще один член УІТ Ігор Каменецький.

Денверська конференція УІТ мала стати першою самостійною конференцією Товариства, на якій його члени мали б нагоду обговорити важливі питання. Саме тому цій події на сторінках «Бюлетеня УІТ» було присвячено багато місця. У числі № 3 за 1970 р. членів Товариства закликалося взяти в ній участь [37]. Пізніше про цю конференцію, що мала відбутися під час конвенції Славістичної Асоціації 25—27 березня 1971 р., повідомлялося детальніше. У виданні за перше чвертьріччя 1971 р. Л. Винар повідомляв, що конференція УІТ відбудеться 25 березня й буде присвячена стану українознавчих дослідів і студій в США та Канаді [38]. Стаття порушувала важливі проблеми тогочасного українського наукового життя, пов'я-

заного з реаліями існування в «чужому світі». Для їх розуміння потрібно врахувати, що українці в США досить часто звинувачувалися в націоналізмі, у колаборації з фашистами, антисемітизмі. Історія України в американських університетах викладалася як складова історії Росії, за «традиційною» схемою історії Центральної та Східної Європи. Автор публікації закликав обговорити ці важливі питання й спробувати підняти роль українських університетських центрів для опрацювання університетських підручників та монографій з української історії, літератури тощо [39].

В 2-му числі «Бюлетеня УІТ» за 1971 р. Л. Винар підвів підсумки першої конференції УІТ [40]. Він відзначив, що підготовлена Денверським осередком УІТ виставка українознавчих книг викликала велику увагу учасників з'їзду Славістичної Асоціації. Під час конференції УІТ про українознавчі студії в Канаді повідомили Б. Боцюрків, Д. Струк, К. Біда надіслав докладний статистичний огляд предметів українознавства в канадських університетах. Стан українознавчих дисциплін в США охарактеризували Михайло Пап та С. Горак. Про українознавчі колекції в американських університетах доповідали Д. Штогрин, Андрій Турчин. С. Петрівський. В. Тучак розглянув українознавчі дослідження в політичних науках. Зроблені висновки показали, що курси з українознавства, переважно української мови та літератури, набагато більше були розвинуті в університетах Канади, ніж США. В той же час курси з української історії викладалися в недостатньому обсязі в обох країнах. Автором було наголошено на доцільності створення при якомусь з канадських університетів українознавчого дослідного центру, де було б можна видавати багатомовний українознавчий журнал та розгорнути видавничу діяльність.

Визначаючи плани праці УІТ на 70-ті рр., Л. Винар запропонував поглиблювати зв'язки з американськими науковими установами і повідомив, що поруч із співпрацею з AAASS УІТ намагається налагодити співпрацю з Американською Історичною Асоціацією (American Historical Association — АНА). Така співпраця означатиме вихід на форум американського наукового життя з обговоренням проблем історії України. Зокрема, в той час актуальною була б конференція з питань термінології східноєвропейської історії, проведення якої в межах Славістичної Асоціації чи Американського Історичного Товариства підняло б ці питання на міжнародний рівень.

Позитивним було налагодження наукових контактів з американськими славістами, які виявили зацікавлення у співпраці в журналі «Український історик». Крім власної конференції, члени УІТ брали участь в інших сесіях конвенції AAASS, що привернуло увагу представників інших етносів до проблем українознавства.

Ідею співпраці з Американською Історичною Асоціацією вдалося доволі швидко реалізувати. УІТ запланувало взяти участь у її річному з'їзді, який мав відбутися в грудні 1971 р. в Нью-Йорку [41].

У наступному числі «Бюлетеня УІТ» було повідомлено про зміни та доповнення в програмі конференції УІТ в рамках річного з'їзду АНА [42]. Зокрема, було уточнено тему доповіді проф. Б. Боцюркова. Дискусія з проблем української історичної науки мала відбутися замість конференції УІТ, і в ній взяли б участь М. Антонович, Б. Боцюрків, Л. Винар, І. Витанович, С. Горак, Т. Гунчак, О. Домбровський, М. Ждан, І. Каменецький, Т. Мацьків та Я. Падох.

Підсумки участі УІТ в 86-й конвенції Американської Історичної Асоціації було підведено в 1-му числі «Бюлетеня УІТ» за 1972 р. [43]. Автор публікації Л. Винар відзначив, що українській історичній проблематиці присвячувалося кілька наукових сесій, в яких брали участь і члени УІТ. Зокрема, відбулася спільна сесія АНА й УІТ з двогодинною доповіддю Б. Боцюркова про інтелектуальний фермент в сучасній Україні. Окрема сесія, якою керував І. Шевченко, аналізувала історичний феномен Запорозького війська. Доповіді коментував відомий знавець української тематики з Гарвардського університету Е. Кінан. Ризькому миру в оцінці російської, української та польської сторін було присвячено ще одну з сесій, на якій українську сторону представляв В. Дмитришин. Сесію «Досвід у націоналізмі — зразки та вияви» було організовано С. Горак. З українських науковців у ній взяв також участь В. Гуцул з доповіддю «Україна — запізнений націоналізм».

Відбулася й окрема конференція УІТ, в якій взяли участь М. Антонович, Б. Боцюрків, І. Витанович, С. Горак, Т. Гунчак, О. Домбровський та Я. Падох. І. Каменецький та М. Ждан надіслали свої коментарі. Ця історіографічно-теоретична за змістом доповідь сесія прийшла до загальних висновків про потребу розвитку «Українського історика», видання джерел до історії України, налагодження співпраці з науковими Товариствами, опрацювання питань методології наукового дослідження та потребу опрацювання тем з історії

українського права та інших дисциплін. Підсумовуючи, автор статті відзначає безперечно користь подібних конференцій, що дають можливість обміну поглядами не лише з неукраїнськими істориками, а й між тими українськими науковцями, які представляли різні концепції української наукової політики. Саме тому Л. Винар знову наголосив на планах УІТ: скликати загальну конференцію українських істориків і дослідників допоміжних історичних наук з метою налагодити співпрацю; всі осередки та наукові установи, причетні до українознавчих досліджень, закликалися організувати наукову конференцію з питань української історичної термінології. Увага автора акцентована і на продовженні видавничої діяльності — виданні журналу та англomовних праць з різних проблем української історії.

У числі «Бюлетеня УІТ» за друге чвертьріччя 1971 р. було вміщено інформаційне повідомлення про підготовку конференції УІТ в Канаді, де на той час існувало три осередки Товариства (Монреаль, Вінніпег, Торонто), та про підготовку з'їзду УІТ в США і розгляд питання про підготовку загального Конгресу українських істориків [44].

Одним із засобів розвитку українознавчих студій в американських університетах Л. Винар вважав етнічні дослідження, які проводилися в деяких з них. Цю думку він реалізував на практиці, ставши засновником і директором Центру дослідів етнічної преси в Кентському державному університеті [45]. Після конференції, присвяченої етнічним дослідженням, яка відбулася в Джан Керол Університеті, у лютому 1971 р. було створено Академічну раду для вивчення етнічних груп, яку очолив член УІТ, професор цього університету Михайло Пап [46]. Ще один із членів Товариства директор Інституту радянських і східноєвропейських студій при Карletonському університеті (Оттава) професор Б. Боцюрків став організатором конференції з питань релігії та атеїзму в комуністичних суспільствах у березні—квітні 1971 р., в якій з українських вчених взяв участь також Василь Маркусь. 1972 р. було заплановано проведення конференції УІТ в Канаді під час конференції канадських істориків в Манітобському університеті [47].

УІТ стало членом-засновником Української Наукової Ради у Вільному Світі, яка вважалася спадкоємцем Українського Академічного Комітету, що діяв між двома світовими війнами в Празі [48]. Метою діяльності Ради була координація праці, репрезентації

та спільної дії українських наукових установ і товариств. На момент створення до Ради ввійшли УВАП у США, Інститут дослідів Волині (Канада), Український Технічно-Господарський Інститут (Німеччина), Українська Дослідча Фундація й осередок праці НТШ (Канада), НТШ в Європі (Франція), Українська Наукова Рада (Канада), Український Католицький Університет (Італія), Українське Історичне Товариство (США), Наукова Рада Катедри Українознавства (США), НТШ в Австралії, УВАН в Канаді та Представництво Українського Вільного Університету в Канаді.

На сторінках «Бюлетеня УІТ» неодноразово вміщувалося інформацію про діяльність інших наукових установ, з якими УІТ співпрацювало, зокрема Українського Генеалогічного і Геральдичного Товариства й Українського Воєнно-Історичного Інституту та ін. Невелика рубрика публікацій УІГТ містила повідомлення про авторство М. Битинського емблеми Товариства та пояснення її символіки [49], емблемного знака УІТ [50], пропозицію надсилати до архіву УІГТ матеріали, які мають вартість для дослідників української генеалогії, геральдики, сфрагістики, вексилології, нумізматики та інших споріднених наук [51], про видання і тематику «Записок УІГТ», пошук необхідної літератури та інформації (подібні повідомлення містилися і від УІТ, а також пропонувалося повідомити про наявну літературу, непотрібну одним і необхідну іншим дослідникам, яку УІТ бралось продавати своїм членам [52]) тощо. УІГТ пропонувало безоплатну допомогу в консультуванні в справі гербів, прапорів, печатей та ін. Важливим є повідомлення про підготовку наукового збірника УІГТ [53], який так і не був опублікований, хоча статті до нього були зібрані.

Не обійшлося увагою і створення 5 квітня 1969 р. в Нью-Йорку Українського Соціологічного Інституту (УСІ) [54], який на початковому етапі своєї діяльності діяв як автономний відділ УІТ. УСІ мав досліджувати соціологічні, демографічні, суспільні та культурні процеси в українській громаді США та інших країн. До Наукової ради УСІ ввійшли Любомир Винар (історик), Ярослав Гарасимов (соціолог), Іван Головінський (психолог), Ігор Гурин (філолог), Роман Дращевський (географ), Ігор Зелик (соціолог), Всеволод Ісаїв (соціолог), Володимир Нагірний (соціолог), Марія Савицька (психолог), Романа Сковчияс (соціолог) та Марта Трофименко (правник). Президентом УСІ було обрано члена УІТ Атанаса Міля-

нича, заступником і головою Фінансової ради – також члена і мецената УІТ Мар'яна Коця. УСІ видав інформаційну брошуру про статут, склад керівництва та напрями праці.

Тверда позиція УІТ в ситуаціях, які, на думку його провідників, шкодили науці, також знайшла відображення на сторінках «Бюлетеня УІТ». Зокрема, це торкалося Світового Конгресу Української Вільної Науки, в організації якого провідні позиції намагалося посісти НТШ в Америці, що викликало незгоду НТШ в Європі, УВАН у США та УІТ, які вважали справу організації цього конгресу спільною справою всіх українських наукових установ. Саме тому в «Бюлетені УІТ» було опубліковано спочатку повідомлення про те, що УІТ не може взяти участі в цьому конгресі [55], а пізніше оприлюднено лист Президента УІТ О. Оглоблина щодо ставлення УІТ до подібної організації конгресу [56] та відкритий лист Управи УІТ до Організаційного комітету СКУВН [57]. Справу так і не було покладено, отож УІТ не брало участі в конгресі.

1967 р. на сторінках газет активно обговорювалося питання перевидання перекладу англійською мовою «Історії України-Руси» М. Грушевського. З цього приводу з'явилася низка статей членів УІТ Л. Винара, Л. Шанковського, О. Прицака та ін., в яких висловлювалися різні погляди. Зокрема, якщо Л. Винар, Л. Шанковський та ін. вважали, що переклад «Історії України-Руси» потрібно видати, то О. Прицак наголошував на її застарілості та був проти перевидання. Власне, брак коштів не дав можливості УІТ здійснити цей переклад у 60-х рр. Це вдалося зробити лише зусиллями Канадського Інституту Українських Студій на межі тисячоліть [58].

Потребу видання українознавчих досліджень та перекладів творів класиків української літератури англійською мовою, які б поширювалися в бібліотеках західного світу, було частково реалізовано зі створенням зусиллями одного з членів УІТ Богдана Винара в лютому 1972 р. в Денвері Українського Академічного Видавництва (Ukrainian Academic Press) як відділу видавництва довідкової літератури Libraries Unlimited, про що також було повідомлено на сторінках «Бюлетеня УІТ» [59]. Серед запланованих (і пізніше виданих) були «Історія української літератури» відомого українського філософа та історика літератури Д. Чижевського, «Антологія модерної української прози» в перекладі відомого літературознавця Ю. Луцького та ін.

У 1967 р. у «Бюлетені УІТ» було вміщено повідомлення про оголошення Науково-літературним фондом ім. Лесі і Петра Ковалевих при Союзі Українок Америки наукового конкурсу на історичну монографію, темою якої «може бути який-небудь відтінок історії України чи когось історична постать з позитивним державницьким навіглюненням» [60]. Підсумки цього конкурсу було підведено в «Бюлетені УІТ» за останнє чвертьріччя 1970 р. Серед восьми одержаних творів найкращим було визнано працю Н. Полонської-Василенко «Запоріжжя XVIII віку та його спадщина» [61]. Почесними грамотами було відзначено праці Т. Мацьківка «Мазепа, гетьман України і князь Св. Римської імперії» та Б. Боцюркова «Українська православна церква в часі Визвольних змагань».

Повідомлення про два конкурси того ж фонду на історичну повість чи оповідання та на історичну монографію було надруковано в «Бюлетені УІТ» й 1969 р. [62].

1971 р. УІТ оголосило власний науковий конкурс праць з історії або допоміжних історичних наук [63].

І нарешті, у виданні міститься багато повідомлень про організаційні аспекти діяльності УІТ та журналу «Український історик» — звернення до членів, передплатників журналу, повідомлення про вибори та склад Управи на різних етапах існування Товариства, легалізацію Товариства як неприбуткової організації в американському уряді, про становлення осередків УІТ в США, Канаді та інших країнах, видання Товариства тощо. До 2-го числа за 1970 р. додавався «запитник» для членів УІТ, відповіді на який сприяли об'єктивному оцінюванню і вдосконаленню діяльності Товариства. Анкети-відповіді зберігаються в архіві УІТ в Кенті (США).

Отже, «Бюлетень Українського Історичного Товариства» — видання, яке сприяло координації праці членів Товариства, — є важливим джерелом до вивчення його історії.

1. Атаманенко А. «Бюлетень Української Вільної Академії Наук» за 1946 рік як джерело до вивчення української історичної науки в діаспорі // Український археографічний щорічник. Нова серія. — Вип. 7: Український археографічний збірник. — Т. 10. — Київ; Нью-Йорк: Видавництво М.П. Коць, 2002. — С. 133, 143; «Бюлетень» Української Вільної Академії Наук 1946—1947 рр. як джерело до вивчення діяльності УВАН у Німеччині // Вісті УВАН. — Нью-Йорк, 2004. — С. 31—45.
2. Атаманенко А. Літопис Української Вільної Академії Наук про наукові установи // Український історик. — 2001. — Т. 38. — С. 178—194.

3. Безушко В., Рудницький Я. Видання УВАН у першому десятилітті. 1945—1955. — Вінніпег, 1955. — С. 11, 12.
4. Винар Л. Українське Історичне Товариство (1965—2000): Статті і матеріали. — Чернівці: Прут, 2000. — 126 с.
5. Винар Л. «Український історик»: 40 років служіння науці, 1963—2003. — Нью-Йорк; Острог, 2003. — 422 с.
6. Біографічні дані про Р.-О. Климкевича подаємо на основі його автобіографії, що зберігається в Архіві УІТ в Кенті (Автобіографія. 1 лютого 1967 р. — Ф. «Роман Климкевич, сир. Автобіографічні матеріали»). Дані про нього та його листування також опубліковані: Винар Л. Українське Генеалогічне і Геральдичне Товариство: Генеза і діяльність // Український історик. — 2003. — Т. 40, ч. 1—5. — С. 141—170.
7. Від Управи Українського Історичного Товариства // Бюлетень Українського Історичного Товариства (далі — Бюлетень УІТ). — 1967. — Ч. 1. — С. 1.
8. Успіх нашого члена // Там само. — Ч. 8. — С. 1.
9. Отець д-р В. Кушнір очолив Президію СКВУ // Там само. — Ч. 12. — С. 2.
10. Успіхи наших членів // Там само. — 1968. — Ч. 1. — С. 1.
11. З успіхів наших членів // Там само. — Ч. 17. — С. 3.
12. Проект Статуту Українського Історичного Товариства // Там само. 1967. — Ч. 3. — С. 3.
13. Винар Л. Чотири роки «Українського історика» // Там само. — 1968. — Ч. 2. — С. 3.
14. «Український історик» на новому етапі свого розвитку // Український історик. — 1969. — Т. 4, ч. 1—3. — С. 174, 175.
15. Сакада Л. «Український історик»: Генеза, тематика, постаті. — Нью-Йорк; Київ, 2003. — С. 61.
16. Чапленко В. «Український історик» на неправильному етапі // Новий шлях. — 1969. — Ч. 49.
17. Там само.
18. Винар Л. Полеміка методів висмикування (до статті проф. В. Чапленка «Український історик» на неправильному етапі) // Новий шлях. 1970. — Ч. 1.
19. Винар Л. Плани праці Українського Історичного Товариства // Бюлетень УІТ. — 1969. — Ч. 3. — С. 1, 2; Ч. 4. — С. 1, 2.
20. Архів УІТ // Там само. — 1967. — С. 3.
21. Там само. — 1968. — Ч. 4. — С. 1.
22. Там само. — Ч. 6. — С. 1.
23. Від Управи УІТ // Там само. — С. 2.
24. Р.-О.К. [Роман Оріон Климкевич]. З новим роком // Там само. 1969. — Ч. 6. — С. 2.

25. Там само.
26. РотК. Письмення УІТ. — Там само. — 1970. — Ч. 1. — С. 2.
27. *Винар Л.* Початок видання Української Історичної Бібліографії // Там само. — С. 1, 2.
28. *Винар Л.* Вимога часу // Там само. — Ч. 4. — С. 1, 2.
29. *Томаровський О.* Праця поза нами й перед нами (Новорічні рефлексії) // Там само. — 1971. — Ч. 4. — С. 1, 2.
30. Пшередині 10 ліття «Українського історика» // Там само. — 1972. — Ч. 2. — С. 1, 3.
31. Там само. — С. 3.
32. Співпраця з науковими установами // Там само. — 1967. — Ч. 1. — С. 3.
33. Століття з дня народження Михайла Грушевського // Там само. — С. 2.
34. Століття з дня народження Михайла Грушевського // Там само. — Ч. 3. — С. 3.
35. З діяльності наших членів // Там само. — 1969. — Ч. 5. — С. 2.
36. УІТ і АААSS // Там само. — 1970. — Ч. 2. — С. 2.
37. Річний з'їзд Сл'явістичної Асоціації в Денвері // Там само. — Ч. 3. — С. 2.
38. Перша конференція УІТ // Там само. — 1971. — Ч. 1. — С. 1.
39. Там само. — С. 2.
40. *Винар Л.* Після Денверської конференції УІТ // Там само. — Ч. 2. — С. 1—3.
41. Наукові конференції УІТ в Нью-Йорку // Там само. — Ч. 3. — С. 1, 2.
42. Остаточна програма конференції УІТ в Нью-Йорку // Там само. — Ч. 4. — С. 3.
43. *Винар Л.* УІТ і з'їзд Американської Історичної Асоціації в Нью-Йорку // Там само. — 1972. — Ч. 1. — С. 1—3.
44. Конференція УІТ в Торонто // Там само. — 1971. — Ч. 2. — С. 4.
45. Центр дослідів етнічної преси в США // Там само. — С. 5.
46. Конференція присвячена етнічним дослідям // Там само. — С. 5.
47. Конференція УІТ в Каналі // Там само. — 1972. — Ч. 1. — С. 7.
48. Повідомлення Управи УІТ // Там само. — 1967. — Ч. 12. — С. 1.
49. Листівка з емблемою УІТ // Там само. — Ч. 2. — 1967. — С. 2.
50. Емблема УІТ // Там само. — 1972. — С. 8.
51. Архів УІТ // Там само. — 1967. — Ч. 3. — С. 4.
52. В справі рідкісних книг // Там само. — Ч. 11. — С. 2.
53. Науковий збірник УІТ // Там само. — Ч. 6. — С. 4.
54. Український Соціологічний Інститут // Там само. — 1969. — Ч. 4. — С. 2.
55. Повідомлення // Додаток до числа 8 Бюлетеня УІТ. — 1967. — Серп. С. 1.
56. *Оглоблін О.* В справі Світового Конгресу Української Вільної Науки // Додаток до Ч. 10 Бюлетеня УІТ. — 1967. — Жовт. — С. 1, 2.

57. Лист Управи УІТ до Організаційного комітету СКУВН // Бюлетень УІТ. — 1967. — Ч. 11. — С. 3.
58. Див. про історію англomовного перекладу: *Винар Л.* До історії англomовного видання «Історії України-Руси» Михайла Грушевського // Український історик. — 2002. — Т. 39, ч. 1—4. — С. 266—279.
59. Створення американського науково-видавничого центру українознавства // Бюлетень УІТ. — 1972. — Ч. 1. — С. 4.
60. Оголошення // Там само. — 1967. — Ч. 9. — С. 4.
61. Науково-історичний конкурс // Там само. — 1970. — Ч. 4. — С. 6.
62. Два конкурси // Там само. — 1969. — Ч. 3. — С. 4.
63. Науковий конкурс УІТ // Там само. — 1971. — Ч. 2. — С. 6.